LIMBAJUL MEDICAL ROMÂNESC – ASPECTE DE NEOLOGIZARE

EUGENIA MINCU
Institutul de Filologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei

Obiectivele acestei comunicări sunt: (a) să atragă atenţia asupra rolului pe care-l deţin afixoidele în neologizarea limbajului specializat; (b) să stabilească criteriile de clasificare a afixoidelor în formarea cuvintelor specializate.

1. Elementele greco-latine în limbajul medical

1.1. Limbajul medical include trei dimensiuni (Даниленко 1977: 2-5): *dimensiunea uzuală* (lexicul preluat din limbajul comun, componenta lexicală neutră); *dimensiunea ştiinţifică* (lexicul ştiinţific comun mai multor domenii de activitate: *virus* – medicină, informatică etc.); *dimensiunea terminologică* („terminosistemul" medical).

„Terminosistemul" medical este format din unităţi lexicale autonome şi neautonome de origine greco-latină (aşa-numitele „cultisme"). Limbile greacă şi latină, stratificate (deoarece nu au evoluat în timp), furnizează unităţi lexicale preponderent monosemantice, aspect decisiv în constituirea termenilor din limbajul specializat.

Această stare de lucruri are drept suport avantaje general cunoscute: pe de o parte, continuitatea terminologică, din punct de vedere al spaţiului (o terminologie răspândită, universală, nelimitată de anumite bariere pentru nicio naţiune etc.), iar, pe de altă parte, latina şi greaca constituie o sursă unică de extragere a termenilor noi, în caz de necesitate, de creare a lor (Holomonova 2000: 364-369).

1.2. În ultimele decenii, o avalanşă de compuse temice, formate în baza elementelor savante greco-latine, a cuprins mai multe limbi, lingviştii remarcând acest fapt: în franceză – Darmesteter; în rusă – V. Vinogradov; în italiană – B. Migliorini; în poloneză – W. Manzac; în spaniolă – I. Hernandis etc.

N. Domergue în *Journal de la langue française* (1791) cataloghează elementele „greceşti sau latineşti": *-cide, -fuge, -logue,- logie, -manie, -mane* etc.

În limba română, primul care a anunţat această prezenţă lingvistică este S. Puşcariu (1940). Lingvistul I. Iordan în *Limba română actuală* (1956: 261) menţiona: „Acestea sunt neologisme şi provin din latină sau din greaca veche. Ele există în toate limbile de cultură şi au, deci, un caracter internaţional".

Explicarea acestui fenomen ţine în special de metalingvistică (disciplină care face posibilă analiza simbolică sau structurală a unei limbi naturale sau formalizate). Astfel, căile de pătrundere a neologismelor în diverse limbi sunt: (a) împrumutul lexical determinat de imposibilitatea de a echivala formal două sisteme metalingvistice: „În asemenea cazuri se

BDD-V1171 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

recurge la un procedeu care constă în faptul că respectivul cuvânt nu se traduce, ci se transcrie sau se translitează cu ajutorul mijloacelor grafice ale altei limbi" (Zvegnicev 1964: 7-8); (b) calcul indirect (adoptarea echivalentelor).

Lingviştii se confruntă cu problema redării urgente a unei noţiuni recent apărute, dilemă dictată de faptul că ştiinţa şi tehnica progresează mai rapid decât limba. De astfel, ştiinţa recurge la termeni abstracţi, monosemantici, lipsiţi de conotaţii şi de posibilitatea de a avea sinonime. „Psihocratul" Quesnay (1694−1774) menţiona: „…nu este natural a se conforma unui limbaj care nu exprimă decât idei confuze şi echivoce, dar este un lucru normal a se conforma cunoştinţelor exacte în ordine naturală" (citat după Picoche 1996: 360).

Crearea de noi cuvinte nu se realizează *ex nihilo* (niveluri morfologic, semantic); diverse neologisme conţin noutatea prin asocierea originală de morfeme deja înregistrate, dar decupate şi asociate în mod original. Preexistenţa şi existenţa acestor unităţi formează sistemul, iar noile îmbinări acoperă vidurile (Cusin-Berche 1999: 13).

Astfel, terapeutul Lang G. (1875−1948), denumind „dereglări patologice de ordin chimic ale structurii miocardului în condiţii de tulburări ale procesului de alimentaţie", introduce termenul *miocardiodistrofie*, asociind neomorfemele de origine greacă: *myos* „muşchi" + *kardia* „inimă" + *dys* „disfuncţie" + *trophe* „alimentaţie", prezente în lexiconul general cu statut de unităţi lexicale neautonome şi care, la rândul lor, asigură o conjuncţie conceptuală logică şi o sutură transparentă a termenului. Cuvântul creat dispune de o capacitate maximă de conservare şi de comprimare informativă.

2. Afixoidele – criterii de delimitare şi de clasificare

Problema delimitării statutului intermediar al elementelor savante este în atenţia specialiştilor-derivatologi de mai mult timp: Pichon (1942); Cohen (1950); Martinet (1960); Marchand (1960); Dubois (1962); Guilbert (1975); Кубрякова (1965); Григорьев (1959); Cincilei (1975, 1980); Vascenco (1975); Степанова (1979); Dumbrăveanu (1980) etc. În lingvistica universală, problema în cauză a suscitat o serie de controverse, unii lingvişti considerându-le afixe şi deci mijloace de derivare (A. Darmesteter, B. Migliorini, В. Григорьев etc.), iar alţii – părţi constitutive ale unor cuvinte compuse (Н. Поспелов, Fl. Ciobanu); a treia categorie de cercetători recunoaşte caracterul lor intermediar (I. Iordan, F. Dimitrescu, Н. Шанский etc.).

Fenomenul de desemantizare – transformare a unui cuvânt în afixoid – este elucidat de către В. Богородицкий deja în 1913 (138). Lingvistul se referă la posibilitatea de trecere a unei componente a compunerii în afix; în situaţia în care „al doilea element de compunere, în virtutea utilizării regulate, uneori preia funcţia sufixului. Exemple de acest tip sunt des întâlnite în limba germană: sufixele de tipul: *-bar, -haft, -tel* etc." (citat după Василёвская 1962: 100).

Afixoidele sunt rezultatul unei îmbinări reuşite de caracteristici nominale şi structurale (lingvistice):

- radicalul nominalizează realitatea extralingvistică. Substantivul denumeşte materia, substanţa;
- afixoidul se apropie de substantiv, denumind substanţa într-o formă mai abstractă, dar, totodată, organizează materia lingvistică, o categoriseşte, devenind clasificator;
- afixul, spre deosebire de afixoid, e nenominativ, organizând, clasificând materia lingvistică.

BDD-V1171 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

Conform criteriului funcționalității, afixoidele au o utilizare, cu predilecție, în limbajele specializate.

Deci hibridarea categoriilor rădăcină şi afix permite afixoidului să beneficieze de „un statut dublu" (Hassan 1973: 557−558). Acesta, în plan diacronic, se detaşează de rădăcini, (Martinet 1960: 133); în plan sincronic, se plasează între rădăcini şi afixe (Чинчилей 1975: 100), atestându-se tendința de afixare. Dar această tendință nu ne permite totuşi să le considerăm unități cu statut de afix, deoarece:

- acest proces de tranziție (rădăcină → afix, proces de gramaticalizare) poate dura, fiind atestat deocamdată numai în cazuri singulare de deetimologizare completă (lat. *mens, mentis*, „minte": lat. *medicamentum* > *medica-* (*medico, -are*, „a medica" + *-mentum*, „minte"; „tratează cu mintea") → *-mente*, constituent al adverbelor: *actualmente, totalmente* etc.;
- uneori se atestă procesul invers de lexicalizare − cazul lui *-algie* care, utilizat în medicină, se detaşează din termenii *cefalgie, nevralgie, nefralgie, abdominalgie* etc. şi pretinde la o utilizare autonomă în uzul medical:

(1) *Toți pacienții prezentau acuze: **algie** periodică de diversă intensitate în regiunea epigastrică* (CM, nr. 1, 2006: 5).

Fenomenul de lexicalizare este mai evident în ambiția lui *-algie* de a se combina el însuşi cu un afix:

(2) a. *terapie **antialgică (antialgezică)** postoperatorie* (CM, nr. 1, 2006: 36)
b. *Preparatul… este un **analgetic (analgezic)*** (*ibidem* 37).

În unele contexte acesta este atestat cu valoare de adjectiv:

(3) a. *sindromul **algic** a fost prevalent* (CM, nr. 3, 2006: 30)
b. *La 24 de bolnavi boala decurgea în varianta **algică*** (CM, nr. 4, 2006: 36).

În prezenta lucrare afixoidele se relevă ca **elemente de compunere provenite din unități autosemantice, care dețin o poziție intermediară între cuvânt şi afix; statut ce permite beneficierea de caracteristici nominative şi structurale.**

În 1956, J. Dubois şi G. Janannon atestă 150 de afixoide în franceză (Dubois 1956: 10-13). În 1970, Fl. Ciobanu, F. Hassan, în glosarul de elemente compuse (243-260), includ 834 de „cultisme". În 1975 Gr. Cincilei se referă la 660 de afixoide în franceză şi la 700 de afixoide în limba română (Чинчилей 1975: 112). Henri Cottez în *Dictionnaire de structures du vocabulaire savant: Éléments et modèle de formation* (1980: 9) prezintă un număr „un pic mai mare decât 2700 de formanți".

În *Marele Dicționar de Neologisme* al lui Florin Marcu (2000) sunt explicate 1401 afixoide şi 585 de variante ale acestora.

2.1. *Criteriile de clasificare*

2.1.1. *Criteriul pozițional*

(1) poziție primă (inițială) în cuvânt: *aer*ostat, *aer*ofob, *aer*ocel etc. – **prefixoid**;
(2) poziție finală în cuvânt: gastr*ectomie*, histere*ctomie*, nefre*ctomie* etc. – **sufixoid**;
(3) ambele poziții: *baro*metru; izo*bar* – **afixoid ambipoziționa**l.

Nina Cuciuc (2000: 33) distinge: *prefixoid, sufixoid, amfixoid, radixoid*.

BDD-V1171 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

Florica Dimitrescu face această diferențiere având ca reper sufixoidele: (a) sufixoide care pot funcționa şi ca prefixoide, deci segmente formative bipoziționale; (b) sufixoide monopoziționale care apar în exclusivitate în partea finală a cuvântului (1995: 186).

O problemă nesoluționată este denumirea adecvată a afixoidelor plasate în interiorul cuvântului, în situația în care un cuvânt este format prin sudarea directă a mai multor rădăcini: *otorinolaringologie* = < gr. *otos*, „ureche”+ < gr. *rhinos*, „nas”+ < gr. *larynx*, „laringe”+ < gr. *logos*, „știință”, „ramură a medicinii care studiază anatomia, fiziologia şi patologia urechii, nasului şi a laringelui”.

2.1.2. *Procesul de creare a cuvântului neologic*

(a) Combinarea formelor neoclasice. Posibilitățile de autocombinare reprezintă o caracteristică esențială a afixoidelor. Vocalele de intercalare *-i-, -o-* , numite şi interfixe, se prezintă în postură de punte de conjuncție a afixoidelor. Conform regulii generale, interfixul *-i-* se utilizează în formațiuni care conțin elemente latine: *calor/i/fug* (calor(i)- < lat. *calor,is*, „căldură” + *-fug* < lat. *fugus*, „care alungă”; *carbon/i/fer* (carbon(i)- < lat. *carbo*, „cărbune” + *-fer* < lat. *ferre*, „a purta”); iar interfixul *-o-* este caracteristic celor greceşti: *cal/o/fil* (cal(o)- < gr. *kallos*, „frumos” + -fil < gr. *philos*, „prieten”); *dactil/o/manție* (dactil(o)- < gr. *dactilos*, „deget” + -manție < gr. *mantis*, „prezicere”).

Dar această legitate este depăşită, în practică întâlnindu-se pentru conjuncția unuia şi aceluiaşi afixoid ambele interfixe: *cer/i/fer* (cer(i)- < lat. *cera*, gr. *keros*, „ceară” + -fer < lat. *ferre*, „a purta”); *cer/o/graf* (cer(o)- < lat. *cera*, gr. *keros*, „ceară” + -graf < gr. *graphein*, „a scrie”). Fenomenul poate fi explicat prin latinizarea cuvântului grecesc *keros* care, în combinații ulterioare cu afixoide latine, solicită interfixul *-i-*, iar cu cele greceşti – interfixul *-o-*. Formațiunile afixoidale, în principiu, sunt omogene în plan etimologic, fiind alcătuite din structuri fie de origine latină, fie de origine greacă. Dar şi această legitate este depăşită. Un afixoid în raport cu unul şi acelaşi afixoid poate avea poziție primă sau secundă, acest „joc” nealterând sensul cuvântului: *cardiotonic* = *tonicardiac*, „medicament care stimulează activitatea inimii”; *cardiomegalie* = *megalocardie*, „volum exagerat al inimii”. Această stare de lucruri demonstrează, o dată în plus, univocitatea „cultismelor”. Menționăm, de asemenea, situații singulare de autocombinare a afixoidului: *reflex viscerovisceral* „interacțiune a organelor la nivel de sistem vegetativ”.

Uneori aceeaşi noțiune este denumită prin doi termeni: unul format prin conjuncția afixoidelor de origine latină, altul, de origine greacă. Astfel, termenii *hemoragie* (greacă) şi *sangvinolență* (latină) denumesc „scurgerea de sânge cauzată de ruperea unui vas sangvin”, formând o relație de sinonimie relativ distinctă în uzul medical.

Aici pot fi incluse şi cuvintele rezultate în urma conjuncturii afixoid + sufix: *rinită* (rin- < gr. *rhinos* „nas, trompă” + -it(ă) < gr. *itis*, „prezența inflamației”).

(b) Combinarea mixtă. O altă posibilitate de combinare este cea de ataşare la unitățile lexicale autonome: *cari/o/plasmă* (*cari(o)*- < gr. *karion*, „nucleu” + *-plasmă*); *cri/o/chirurgie* (*cri(o)*- < gr. *kryos*, „frig” + *-chirurgie*).

2.1.3. *Criteriul semantic*

(a) Afixoide care îşi mențin forma şi sensul de bază moştenit din limbile latină şi greacă. Multe dintre cuvintele medicale continuă să fie folosite şi până astăzi cu sensuri şi forme neschimbate. Medicii antici au numit „durerea de cap într-un segment al capului” *hemicrania* (*hemi-* „jumătate” şi *kranion* „craniu”), termenul fiind utilizat şi azi, pentru a denumi migrena – *hemicranie* „durere a unei jumătăți a craniului în migrenă”. Ambele afixoide: *hemi-* şi *crani(o)-/-cranie* şi-au menținut sensul şi, în relativitate, forma primară (Fussler 1949: 113-119).

Latinescul *nauta*, „marinar” → *boală nautică* „rău de mare, nausea”: *nautohidrocore* „plante hidrocare plutitoare”, *nautofon* „aparat folosit în marină”.

BDD-V1171 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

Termenul *carotid* (*vene carotide*, „fiecare dintre cele două artere, numele unei artere principale de o parte şi de alta a gâtului" derivă din grecescul *karoun* „a ului, a adormi". Această derivaţie are la bază o situaţie reală. În Grecia Antică, jonglerii, ca program al *show*-ului, provocau somnul artificial la o capră prin presopunctura arterei carotide, apoi o readuceau la starea normală (Perry 1950: 364).

Conform teoriei lui Dalton, atomul este considerat indivizibil. Cuvântul *atom* este format din prefixul de negaţie *a-* şi din cuvântul grec *tomos* „bucată, felie", care provine, la rândul lui, din verbul *grecesc tome* „a bucăţi, a felia, a tăia". În terminologia medicală, este prezent afixoidul *tome-/-tomie*: *tomomanie* „tendinţă patologică de a executa intervenţii chirurgicale", *arteriotomie* „secţionarea unei arterei", *filotomie* „plăcerea de a tăia" etc.; *ek + tome* a generat afixoidul *-ectomie*, care indică nu numai acţiunea de tăiere, ci şi cea de înlăturare: *nefrectomie* „extirparea rinichiului", *pneumonectomie* „înlăturarea unei porţiuni a plămânului" etc. (Sarma 2004: 1437).

(b) Afixoide care suportă modificări semantice şi formale. Multe cuvinte „savante" au suportat schimbări în aşa măsură, încât abia mai pot fi recunoscute, iar rădăcinile şi motivaţiile unor cuvinte sunt aproape uitate.

1. Conjuncţii şi disjuncţii semantice: Grecescul *kline* „pantă, pat" este la originea afixoidului *clin(o)-: clinician* (medicină) „persoană care face observaţii directe asupra bolnavului"; *clinometru* (geologie) „instrument care măsoară unghiul de înclinare a straturilor geologice" etc.

A. Dauzat în *Dictionnaire étymologique de la langue française* (1938: 182) explică termenul *clinique*, utilizat de către D. Leclerc în 1690, şi arată că este un împrumut din latină *clinicus*, cu origine greacă *klinikos* „care vizitează suferindul la pat".

Conform doctrinei lui Hippokrate, considerat părintele medicinii (460-377 *ante Chr*.), patul bolnavului trebuia să fie înclinat în aşa mod încât capul să fie mai sus decât restul corpului, pentru a ameliora funcţionarea sistemului cardiovascular (opinie criticată ulterior de către alţi medici).

Presupunem că lexemul *kline* din greacă ar desemna poziţia înclinată a pacientului imobilizat la pat. Conform tradiţiei din Grecia Antică, bolnavul imobilizat la pat era scos în drum. Discutând cu trecătorii şi descriindu-şi simptomele, acesta era încurajat şi sfătuit, învăţat cum să se trateze. În limba latină se atestă cuvântul *clinicus,-i, m* care semnifică: (a) persoana care vizitează suferindul imobilizat la pat; (b) pacientul imobilizat la pat; (c) persoana care sapă mormântul.

Prima accepţie a pătruns în mai multe limbi de cultură, desemnând *clinicianul*, medicul care vine la patul pacientului pentru încurajare şi tratament (posibil primul care şi-a asumat funcţia de clinician a fost un simplu trecător care, prin cuvânt, s-a străduit „din toată inima şi din tot sufletul pentru alinarea bolnavilor" (*Jurământul lui Hippokrate*).

2. Pierderea totală a sensului iniţial. Cuvântul *diabet*, evoluat ulterior în afixoidul *diabet(o)-* (*dibetogen* „care produce diabet", *diabetolog* „specialist în diabetologie" etc.), este un împrumut grec *diabetes* „sifon" din *diabayno* „trece prin ceva, curge". În sec. V *post Chr*., doctorul Aretus Cappadocianul a denumit starea de eliminare continuă a urinei *diabet*, explicându-l prin faptul că pacienţii ingerau „apă ca un sifon", semnalând poliurii şi „eliminau apa la fel ca un sifon".

Alte exemple:

Coccig(o)- < gr. *kokkys, -ygos*, „cuc"; se utilizează în terminologia medicală cu sens de „os mic triunghiular de jos al coloanei vertebrale, noadă".

Vaccin(o)- < lat. *vaccinus*, „de la vacă"; vaccinul este un preparat biologic din toxine atenuante care este inoculat în organism în scopul obţinerii imunităţii.

BDD-V1171 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

(c) Afixoide neidentificate în plan etimologic. Sursa unor cuvinte, aşa ca *abdomen*, care a evoluat în afixoidul *abdomin(o)-* nu e cunoscută. Unii cercetători presupun că termenul provine din *abdere* „a ascunde ceva", alții – din *adeps* „grăsime".

2.1.4. *Criteriul funcționalității*

Afixoidelor le este caracteristică tridimensionalitatea (Cabré 2000: 10-15):

1. *aspect cognitiv*, afixoidele se prezintă drept unități care vehiculează cunoştințe specializate (aici, cunoştințe medicale);

2. *aspect lingvistic,* aceste unități lexicale au caracter lingvistic şi aparțin limbii naturale. Obiectivul derivatologilor este stabilirea argumentată a unui statut al afixoidelor, precum şi explicarea procesului de afixoidare, de transformare a rădăcinii în afix, a legităților care generează acest mecanism de desemantizare a unei unități autonome, fapt care face posibilă abstractizarea acesteia.

3. *aspect comunicativ,* sunt utilizate preponderent în limbajele specializate în ultimii 150 de ani; termenii formați prin juxtapunerea afixoidelor sunt creații conştiente ale savanților. În limbajul medical aceşti termeni sunt solicitați în comunicarea profesională cu un grad sporit de specializare (medic → medic; medic→medicinist).

2.1.5. *Criteriul interdisciplinar (criteriul variabilității)*

Dinamicitatea şi mobilitatea afixoidelor permit pătrunderea lor dintr-un domeniu de activitate în altul. Migrația intelectuală inter- / intradisciplinară şi hibridarea conceptelor generează diminuarea gradului de specializare strictă a afixoidelor, ceea ce lărgeşte sfera de utilizare a lor.

După capacitatea şi posibilitatea de a penetra diverse domenii de activitate se disting:

(a) afixoide consacrate domeniului medical: prefixoidul *aniozo-* < gr. *nosos*, „boală" se utilizează doar în medicină cu sens de „indiferență sau necunoaştere a bolii": *anozodiaforie, anozomelie, anozognozie* etc.;

(b) afixoide utilizate în diverse domenii de activitate, inclusiv în medicină: sufixoidul *-metru* < gr. *metron*, „măsură" se atestă în: medicină – *energometru*, „aparat pentru analiza pulsului arterial"; televiziune – *audiometru*, „aparat pentru determinarea acuității auditive"; chimie – *carbometru*, „aparat pentru detectarea dioxidului de carbon, în galeriile de mină"; astrologie – *coronometru*, „instrument pentru studierea luminii polarizate a coroanei solare" etc.

2.1.6. *Originea morfologică (în funcție de limba din care sunt moştenite)*

(1) Prefixoide

(a) substantive – *acva- / acvi-* < lat. *aqua*, „apă": *acvifer* (geografie), *acvafobie* (psihiatrie), *acvaforte* (pictură) etc.;

Prefixul de negare *a-* + afixoid = sudarea elementelor în limba de origine şi constituirea unui nou afixoid care a achiziționat şi sensul prefixului *a-* , „lipsa":

Acefal(o)- < gr. *akephalos*, „absența capului" – *acefalochirie, acefalogastrie, acefalocardie* etc., termeni utilizați în medicină;

(b) verbe – *audi(o)-* < lat. *audire*, „a auzi": *audiomat* (televiziune), *audiometrie* (fizică), *audiolog* (medicină), *audioprotector* (industria producerii) etc.;

(c) numeral – *deca-* < at. *deka*, „zece": *decacord* (muzică), *decabrist* = *decembrist* (istorie), *decalog* (religie), *decatlon* (sport) etc.;

(d) pronume – *aut(o)-* < gr. *autos*, „însuşi": *autarhie* (politlogie), *autohemoliză* (medicină), *autocataliză* (chimie), *autogestionar* (economie) etc.;

BDD-V1171 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

(e) adverb – *cvasi-* < lat. *quasi*, „aproape”: *cvasioniric* (psihologie), *cvasiunanim* (uz general), *cvasiparticulă* (fizică) etc.;

(f) *adjectiv – dis-* < gr. *dys*, „rău”: *dislexie* (psihiatrie*), distorsiune* (televiziune), *disident (*politică), a *distona* (muzică), *discorie* (medicină) etc.

(2) Afixoide ambipoziționale

(a) substantiv – *andr- / -andrie, -andru* < gr. *aner, -dros*, „bărbat”: *androgeneză* (biomedicină); *poliandrie* (științe sociale); *scafandru* (navigație) etc.;

(b) adjectiv – *ceno- / -cen,-cenoză* < gr. *koinos*, „general”, „comun”: *cenobitism* (religie), *cenocarp* (botanică), *cenotip* (biologie);

(c) numeral – *centi-/-centi* < lat. *centum*, „sută”: *centigrad* (climatologie), *centumvir* (jurisprudență).

(3) Sufixoide

(a) substantive: *-bulie* < gr. *boule*, „voință”: *hiperbulie* (științe sociale), *hiperglobulie* (medicină);

(b) verbe: *-bol* < gr. *bolein*, „a arunca”: *discobol* (sport*), taurbol* (mitologie), *carambol* (biliard);

(c) pronume: *-buz* < lat. *bus* < omnibus, „pentru toți”: *autobuz, troleibuz* (transport) etc.

2.1.7. *Raporturi semantice în cuvânt*

În termeni medicali afixoidele, de obicei, indică: (a) apartenența: *miocard* – mușchi al inimii; (b) localizarea: *cardiodinie* – durere în regiunea inimii.

3. Concluzii

Actualmente, suntem martorii unei avalanșe copleșitoare de termeni neologici în toate domeniile de activitate. Afluxul de cuvinte (și de sensuri) noi, pătrunse în limbă într-o perioadă extrem de scurtă, produce modificări esențiale în modelele de formare a cuvintelor (revitalizarea modelului grec de compunere, sporirea compunerii prin afixoidare).

La diverse niveluri de analiză, în limbajul medical, în general, și în terminologia medicală, în particular, se atestă o serie de caracteristici:

(a) la nivel morfologic: prezența afixoidelor (**unități lexicale de origine greco-latină, care inițial aveau un sens lexical plin, iar *in statu praesenti* sunt elemente de constituire a unui cuvânt compus**);

(b) la nivel lexical: existența cuvintelor plurilexeme (formate prin afixoidare);

(c) nivel semantic: polivalența semantică a afixoidelor în diverse domenii de activitate.

SURSE

Cottez, Henri, 1980, *Dictionnaire de structures savant: Eléments et modèle de formation*, 2-e ed. revue et complétée, Paris, Robert.

Curierul medical, Revista Ministerului Sănătății din Republica Moldova și a USMF „Nicolae Testemițanu”, 2006, nr. 1-6.

Dauzat, Albert, 1938, *Dictionnaire étymologique de la langue française*, Paris, Librairie Larousse.

Marcu, Florin, 2000, *Marele Dicționar de Neologisme*, București, Editura Saeculum I. O.

www.etymoline.com

www.slovoslov.ru

BDD-V1171 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Cabré, Marie, 1998/1999, „Do we need an autonomous theory of terms?”, *Terminology*, vol. 5 (1), p. 5−19.

Ciobanu, Fulvia, Hassan Finuța, 1970, *Formarea cuvintelor în limba română, Compunerea,* vol. I, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Cuciuc, Nina, 2000, *Afixoidarea şi determinologizarea în limbajul medical francez*, Iaşi, Editura Cugetarea.

Cusin-Berche, Fabienne, 1999, „Le lexique en mouvement: création lexicale et production sémantique”, *Langage*, 33, 126, p. 5−26.

Dimitrescu, Florica, 1995, *Dinamica lexicului românesc: ieri şi azi*, Cluj-Napoca, Clusium, Bucureşti, Logos.

Dubois, Jean, Janannon Guy, 1956, *Grammaire et exercices de grammaire*, Paris, Larousse.

Fussler, Herman H., 1949, *Characteristics of the research literature used by chemists and physicists*, the United States, Parts I and II, Library Quarter.

Hassan, Finuța, 1973, „Formanți cu statut dublu”, *Studii şi cercetări lingvistice*, XXIV, p. 557−558.

Holomonova, Ana *et al*., 2001, *Visalius – the reformer of anatomy*, Bratisl Zec Listy.

Iordan, Iorgu, 1956, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Ministerului Învățământului.

Martinet, Andre,1960, *Éléments de linguistique générale*, Paris, Denoel.

Perry, Pepper, 1950, „Babel in medicine”, *Proceedings of the American philosophical society*, 94, 4, p. 364.

Picoche, Jacqueline, Christiane Marchello Nizia, 1989, *Histoire de la langue française*, Paris, Nathan.

Sarma, S. Nittala, 2004, „Etymology as an Aid to Under-standing Chemistry Concepts”, *Chemistry for Evryone*, Journal of Chemical education, vol. 81 october, nr.10, p. 1437.

Saussure, Ferdinand, 2004, *Scrieri de lingvistică generală*, Iași, Editura Polirom.

Zvegnicev, V., 1964, „Prefață la ediția rusă a lucrării în Eric” în Eric P. Hamp, *Glossary of American Tehnical Lingvistic Usage*. 1925-1950, Utrecht, Antwerp, p. 4.

Василевская, Елена, 1962, *Словосложение в русском языке*, Москва, Учпедгиз.

Даниленко, Валентин, 1977, *Лексика языка науки. Терминология*. Авторефер. дисс. на соиск. учен. степени д-ра филолог. Наук, Москва, АН СССР, Ин-т рус. языка.

Чинчилей, Григорий, 1975, *Соотношение минимальных значимых единиц языковой структуры,* Кишинев, Издательство Штиинца.

ROMANIAN MEDICAL LANGUAGE – NEOLOGIZING ASPECT

(*Abstract*)

The neological lexical creations (which have as a forming base the scholar elements – the Greek-Latin lexical units, which initially had a full lexical signification, and *in statu praesenti* are forming elements of a compound word) in the medical language correspond to a universal dimension of scientists conscientious creativity and are naming the specialized knowledge achieved through a supplementary cognition of medical reality. The capital aspect of the language is the fact that it holds certain divisions, certain units that can be delimited. Infiltrated in the general lexicon, the “cultisms” own the affixoids status, forming elements descended from the autosemantic units, which have an intermediary position between the word and the affix. The scholar elements inventory it is included in an international translingual and transdisciplinary lexicon. In this work are presented the delimitation criteria of the scholar elements: a) the positional criteria; b) the combinatory criteria (the process of creation of a neologism); c) the morphologic origin criteria (etymologic); d) the semantic criteria (including the semantic rapports in a word); e) the functionality criteria; f) the variability criteria (inter-and intradisciplinary).

BDD-V1171 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:09:23 UTC)